УДК 378.147:811.111'243:351.74
DOI https://doi.org/10.32782/bsps-2026.11.26

АКСІОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ» У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вікторія Сікорська
старший викладач кафедри мовної підготовки
Одеського державного університету внутрішніх справ
вул. Успенська, 1, м. Одеса, Україна
orcid.org/0000-0003-3392-7518
e-mail:antufyeva2912@ukr.net

Анотація. *У статті досліджено аксіологічний потенціал змісту дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» у підготовці фахівців із правоохоронної діяльності. Метою дослідження є визначення ціннісного ресурсу професійно орієнтованого іншомовного матеріалу, виокремлення його домінант та обґрунтування способів дидактичної актуалізації. Аксіологічний потенціал визначено як сукупність можливостей змісту дисципліни для репрезентації, осмислення та актуалізації суспільно й професійно значущих цінностей у процесі іншомовної професійної комунікації. У його структурі виокремлено загальнолюдський, правовий, професійно-етичний і соціокомунікативний компоненти. Встановлено, що ціннісні смисли реалізуються на лексико-семантичному, текстовому, ситуативно-комунікативному та соціокультурному рівнях. Аналіз професійно орієнтованих навчальних матеріалів виявив домінанти законності, справедливості, людської гідності, неупередженості, доброчесності, відповідальності, толерантності, конфіденційності, точності та суспільної довіри. Розмежовано аксіологічний потенціал як властивість змісту та аксіологічну актуалізацію як механізм його дидактичної реалізації. Обґрунтовано градуальний характер аксіологічного потенціалу від номінації цінності до її використання як орієнтира професійно-комунікативної дії. Запропоновано тривимірну модель, що інтегрує ціннісний, репрезентаційний і діяльнісний виміри у взаємозв'язку «цінність → форма репрезентації → професійно-комунікативна дія». Доведено, що аксіологізація ІМПС не потребує введення окремого виховного компонента, а передбачає виявлення й актуалізацію ціннісних смислів, уже закладених у професійній тематиці, текстах і ситуаціях іншомовної комунікації.*

Ключові слова: *аксіологічний потенціал, аксіологізація, іноземна мова професійного спрямування, правоохоронна діяльність, професійно орієнтований зміст, професійна комунікація, ціннісні орієнтації, іншомовна професійна підготовка.*

AXIOLOGICAL POTENTIAL OF THE CONTENT OF THE COURSE «FOREIGN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL PURPOSES» IN THE TRAINING OF LAW ENFORCEMENT PROFESSIONALS

Viktoriia Sikorska
Senior Lecturer at the Department of Language Training
Odesa State University of Internal Affairs,
Uspenska Str., 1, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0003-3392-7518
e-mail: antufyeva2912@ukr.net

Abstract. *The article examines the axiological potential of the content of the course English for Specific Purposes in the training of law enforcement professionals. The study aims to identify the value-based potential of professionally oriented foreign-language materials, determine their dominant values, and substantiate approaches to their didactic actualization. Axiological potential is defined as the set of opportunities provided by course content for representing, comprehending, and actualizing socially and professionally significant*

© В. Сікорська, 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

values in foreign-language professional communication. Its structure comprises four interrelated components: universal human, legal, professional-ethical, and socio-communicative. Value meanings are shown to be represented at the lexical-semantic, textual, situational-communicative, and sociocultural levels. The analysis of professionally oriented teaching materials revealed such dominant values as legality, justice, human dignity, impartiality, integrity, responsibility, tolerance, confidentiality, accuracy, and public trust. A distinction is made between axiological potential as an inherent property of content and axiological actualization as a mechanism for its didactic implementation. The gradual nature of axiological potential is substantiated, ranging from the nomination of a value to its use as a guideline for professional and communicative action. A three-dimensional model integrating the value-based, representational, and activity-based dimensions is proposed through the relationship "value → form of representation → professional-communicative action." It is argued that the axiologization of ESP does not require the introduction of a separate educational component but involves identifying and actualizing value meanings already embedded in professional topics, texts, and situations of foreign-language communication.

Key words: *axiological potential, axiologization, English for Specific Purposes, law enforcement, professionally oriented content, professional communication, value orientations, foreign-language professional training.*

Постановка проблеми. Сучасна професійна підготовка фахівців із правоохоронної діяльності передбачає формування не лише системи фахових знань і практичних умінь, а й ціннісних орієнтацій, що визначають ставлення майбутнього правоохоронця до людини, права, професійного обов'язку та відповідальності. Специфіка правоохоронної діяльності зумовлює особливу значущість верховенства права, законності, справедливості, людської гідності, рівності, неупередженості, толерантності, доброчесності та відповідальності. У колективній монографії за редакцією Т. Кононенко професійна культура поліцейського розглядається через аксіологічну категорію толерантності, пов'язану з характером професійної взаємодії, сприйняттям соціальних і культурних відмінностей та здатністю до конструктивної комунікації [8]. Доброчесність у структурі аксіологічного «Я» працівника Національної поліції Т. Кононенко визначає як професійно значущу ціннісну характеристику [7]. Отже, ціннісний вимір професійного становлення майбутнього правоохоронця охоплює не лише засвоєння нормативних вимог до професії, а й формування особистісного ставлення до принципів, на яких ґрунтується правоохоронна діяльність.

Аксіологічний складник професійної підготовки не обмежується дисциплінами правового або професійно-етичного циклу. Потенційним середовищем його реалізації є й іншомовна підготовка, оскільки зміст дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» охоплює професійні поняття, ситуації, ролі та моделі комунікативної поведінки. М.-С. Шамсутдинова, досліджуючи ціннісні аспекти мотивації до вивчення іноземних мов, пов'язує ціннісний підхід із гуманізацією іншомовної освіти та особистісним сприйняттям її змісту [17]. У площині професійної іншомовної підготовки правоохоронців О. Мамонова та О. Баланаєва зосереджують увагу на практичному складнику формування іншомовної комунікативної компетентності та необхідності наближення навчальної діяльності до майбутніх професійних ситуацій [9]. Таким чином, сучасні дослідження окреслюють два взаємопов'язані напрями – ціннісну спрямованість іншомовної освіти та професійну контекстуалізацію іншомовної підготовки правоохоронців, однак питання їх інтеграції залишається відкритим.

Професійна комунікація правоохоронця також дедалі частіше розглядається не лише як сукупність мовленнєвих умінь. У колективній монографії С. Цвілюк, О. Мітіної, Ю. Шмаленко, Є. Тягнирядно та ін. комунікативний етикет працівників Національної поліції представлено у зв'язку з нормативністю професійного спілкування та особливостями мовленнєвої поведінки правоохоронця [14]. І. Сковронська, досліджуючи мовленнєву й поведінкову автентичність майбутніх правоохоронців на заняттях з англійської мови, переносить проблему професійної комунікації безпосередньо в площину іншомовної підготовки [11], а в подальшій праці конкретизує мовно-комунікативні орієнтири професійної підготовки правників і правоохоронців [12]. Є. Тягнирядно розглядає культуру усного спілкування як складник професійного образу правоохоронця [13]. Сукупність цих

досліджень засвідчує поступове зміщення уваги від засвоєння професійної лексики до мовленнєвої поведінки суб'єкта правоохоронної діяльності.

Показовою є й трансформація навчально-методичного забезпечення іншомовної підготовки. У методичних вказівках Т. Домброван, О. Мітіної та П. Мельника [6] професійна англійська мова представлена як окремий напрям підготовки здобувачів вищої освіти. Сучасні видання вже демонструють послідовну спеціалізацію змісту відповідно до професійної діяльності правоохоронця. Тритомний навчальний посібник «Англійська мова для правоохоронців» [1–3], «English for Specific Purposes» Я. Черньонкова та Є. Васютинської [16], «Практичний курс англійської мови для працівників правоохоронних органів» за редакцією Н. Побережної [5] та «Практичний курс англійської мови для правоохоронців та юристів» Я. Черньонкова, О. Баланаєвої, Є. Васютинської та ін. [15] орієнтують навчальну діяльність на професійну тематику та типові ситуації фахової комунікації.

Аналіз тематичного наповнення зазначених видань дає підстави звернути увагу на ще одну характеристику професійно орієнтованого іншомовного матеріалу. Теми, пов'язані з діяльністю поліції, правничими професіями, злочином і відповідальністю, правовою допомогою, громадською безпекою, взаємодією з потерпілими та свідками, професійною документацією, не є ціннісно нейтральними. Їх опрацювання потенційно актуалізує категорії законності, справедливості, відповідальності, неупередженості, людської гідності, конфіденційності, поваги та суспільної довіри. Водночас наявність такого змісту в навчальному матеріалі ще не означає його цілеспрямованої аксіологічної реалізації: професійна ситуація може використовуватися винятково для засвоєння термінології чи відпрацювання граматичної конструкції без осмислення закладеної в ній ціннісної проблематики.

Зарубіжні дослідження поліцейської освіти підтверджують доцільність розгляду її змісту в аксіологічному вимірі. K.-H. Lin, A. Sidebottom та R. Wortley досліджували вплив відбору та професійної соціалізації майбутніх поліцейських на ставлення до прав людини, моральне міркування й упередження [19]. У навчально-методичному вимірі цей напрям конкретизовано в «Manual for Police Education on Equality & Non-Discrimination» Ради Європи, де рівність, недискримінація та права людини інтегровані в зміст поліцейської освіти [18]. Отже, професійна підготовка правоохоронця дедалі виразніше осмислюється через взаємозв'язок професійної компетентності та ціннісних засад її реалізації.

Проведений огляд виявляє водночас певну роз'єднаність наявних досліджень. Аксіологічний підхід до іншомовної освіти переважно розглядається в загальнопедагогічному контексті; дослідження професійної культури правоохоронців зосереджуються на професійно-етичних і комунікативних цінностях; праці з методики викладання іноземної мови майбутнім правоохоронцям – на формуванні іншомовної професійної компетентності. Недостатньо з'ясованим залишається питання, який аксіологічний потенціал містить сам зміст дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» та якими засобами цей потенціал може бути актуалізований у підготовці фахівців із правоохоронної діяльності.

Мета статті полягає у визначенні аксіологічного потенціалу змісту дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» у підготовці фахівців із правоохоронної діяльності, виокремленні представлених у професійно орієнтованому іншомовному матеріалі ціннісних домінант та обґрунтуванні способів їх дидактичної актуалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аксіологічний потенціал навчальної дисципліни розуміємо як сукупність закладених у її змісті, комунікативних практиках і способах організації навчальної діяльності можливостей для усвідомлення, осмислення та засвоєння здобувачами освіти суспільно й професійно значущих цінностей. Стосовно дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» такий потенціал зумовлений її інтегративною природою. Іноземна мова постає одночасно об'єктом вивчення, засобом професійної комунікації та інструментом опрацювання фахово значущої інформації. Відповідно, ціннісний зміст може бути представлений не лише безпосередньо в тематиці текстів, а й у професійних ситуаціях, комунікативних ролях, мовленнєвих стратегіях

та моделях поведінки, які опановує здобувач освіти.

Для підготовки майбутнього фахівця із правоохоронної діяльності принципового значення набуває те, про що і в яких професійно-комунікативних обставинах здобувач читає, говорить, дискутує та пише іноземною мовою. Ідентичний мовний матеріал може функціонувати в різному ціннісному контексті. Наприклад, модальні дієслова можуть опрацьовуватися на матеріалі побутових правил або в професійно значущих конструкціях *must respect human rights*, *must not discriminate*, *must act within the law*, *should treat victims with respect*, *must protect confidential information*. У другому випадку засвоєння граматичної моделі одночасно передбачає вербалізацію професійних норм і цінностей. Отже, аксіологічна характеристика іншомовного навчального матеріалу визначається не мовною одиницею як такою, а змістом і ситуацією її професійного функціонування.

Структуру аксіологічного потенціалу дисципліни утворюють чотири взаємопов'язані компоненти: *загальнолюдський* (гідність, свобода, рівність, справедливість, толерантність), *правовий* (верховенство права, законність, права людини, рівність перед законом), *професійно-етичний* (доброчесність, неупередженість, відповідальність, конфіденційність) та *соціокомунікативний* (повага, діалог, деескалація, міжкультурна взаємодія). Їх розмежування є аналітичним, оскільки в професійній комунікації відповідні цінності взаємодіють і визначають вибір мовленнєвої та професійної поведінки.

Аксіологізацію професійно орієнтованого змісту розглядаємо як принцип його організації, за якого ціннісні смисли інтегруються в лексичний, текстовий, комунікативний і діяльнісний складники дисципліни. Введення окремих тем, безпосередньо присвячених цінностям або професійній етиці, при цьому не є обов'язковим, оскільки відповідний потенціал уже закладений у фаховій тематиці, професійних ролях і ситуаціях іншомовної комунікації.

Проведений аналіз дав змогу виокремити два рівні такого змісту. Експліцитний рівень охоплює професійну тематику, термінологію, тексти, ролі та комунікативні ситуації, тоді як імпліцитний представлений закладеними в них ціннісними орієнтирами професійної поведінки. Встановлене співвідношення дає змогу виявляти за зовнішнім тематичним наповненням дисципліни його аксіологічний вимір – законність, справедливість, людську гідність, неупередженість, доброчесність, відповідальність, конфіденційність, толерантність і повагу до прав людини. Блок *Types of Legal Profession* актуалізує професійний обов'язок, відповідальність, справедливість і доброчесність. У матеріалах про діяльність прокурора ці цінності конкретизуються через дотримання прав людини, повагу до людської гідності, неупередженість і недискримінацію, що дає змогу поєднати засвоєння професійної лексики з осмисленням принципів професійної поведінки. У блоці *Typology of Crimes* кримінально-правова термінологія та мовні моделі опису події поєднуються з актуалізацією законності, об'єктивності, відповідальності й дотримання процесуальних прав. Ситуації роботи на місці події та взаємодії зі свідком або потерпілим надають професійно-етичного значення точності інформації, неупередженості та коректності комунікації. Зміст *Legal Advice and Ensuring Safety* актуалізує доступність правової допомоги, конфіденційність, відповідальність і повагу до особи. Проблематика *Public Safety* дає змогу осмислювати співвідношення безпеки і свободи, суспільного порядку і прав особи, правоохоронних повноважень і відповідальності за їх застосування. У блоці *Legal Documents* аксіологічного значення набувають точність, достовірність і відповідальність за зафіксовану інформацію. Отже, ціннісний потенціал професійно орієнтованого змісту виявляється не лише в тематично маркованих матеріалах, а й у мовній діяльності, безпосередньо пов'язаній із виконанням професійних функцій. Результати проведеного аналізу узагальнено в таблиці 1.

Наведене співвіднесення дає змогу встановити закономірність: аксіологічна насиченість професійно орієнтованого змісту зростає в міру переходу від мовної одиниці до професійної ситуації та комунікативної дії. Лексема *impartiality* лише номінує відповідну цінність; текст про неупередженість розкриває її професійний зміст; кейс, у якому здобувач має обрати між альтернативними моделями поведінки, перетворює цю цінність на критерій професійного рішення. Отже, наяв-

Таблиця 1

Ціннісні домінанти професійно орієнтованого змісту дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування»

Змістовий компонент	Ціннісні домінанти	Професійно-комунікативна реалізація
Types of Legal Profession	професійний обов'язок, доброчесність, відповідальність, справедливість	характеристика професійних ролей; обговорення професійних обов'язків; оцінювання моделей поведінки
Prosecutor	законність, людська гідність, права людини, неупередженість, недискримінація	аналіз професійних стандартів; аргументація професійного рішення; дискусія
Typology of Crimes	законність, справедливість, відповідальність	аналіз професійних ситуацій; опис правопорушень; обговорення наслідків протиправних дій
Crime Scene Search	об'єктивність, точність, відповідальність, дотримання процедури	опис місця події; робота з інформацією та доказами; моделювання професійної взаємодії
Legal Advice and Assistance	доступність правової допомоги, повага, відповідальність, конфіденційність	надання правової інформації; пояснення прав і процедур; професійне консультування
Public Safety	безпека, верховенство права, права людини, суспільна довіра	обговорення повноважень поліції; взаємодія з громадою; розв'язання проблемних ситуацій
Опитування свідка / потерпілого	людська гідність, емпатія, толерантність, неупередженість	постановка запитань; активне слухання; вибір коректних мовленнєвих стратегій
Професійна документація	точність, достовірність, відповідальність	складання протоколів, повідомлень та інших професійних текстів

ність ціннісно маркованої лексики або тематики становить лише потенційну передумову аксіологічного впливу.

Розмежовуємо аксіологічний потенціал змісту як наявність професійно значущих ціннісних смислів та аксіологічну актуалізацію як механізм їх осмислення й використання в професійному виборі. Її забезпечують кейси, проблемні обговорення, рольове моделювання та комунікативні симуляції, що поєднують іншомовну діяльність із професійним рішенням.

На лексико-семантичному рівні цінності вербалізують *justice, equality, dignity, integrity, impartiality, accountability, responsibility, confidentiality, fairness, tolerance, trust*, сполуки *human rights, rule of law, equal treatment, professional duty, public trust, presumption of innocence*. Аксіологічного значення в професійному контексті набувають також *protect, respect, prevent, assist, ensure, report, disclose, discriminate, abuse* та конструкції з *must, must not, should, may*.

На текстовому й ситуативно-комунікативному рівнях цінності виявляються через професійні ролі, норми та мовленнєву поведінку. Так, *dignity* і *respect* можуть не називатися безпосередньо, але реалізуватися у способі звертання, постановці запитань і поясненні дій. Особливий аксіологічний потенціал мають ситуації ціннісної напруги, що потребують співвіднесення безпеки і свободи, професійної необхідності й конфіденційності, ефективності дії та поваги до людської гідності.

Водночас аксіологічний потенціал змісту не варто ототожнювати з кількістю ціннісно маркованих понять у навчальному матеріалі. Текст, насичений словами *justice, dignity, equality, responsibility*, може залишатися декларативним, якщо пропонує лише репродуктивне засвоєння інформації. Натомість професійний кейс без прямого називання цінностей може мати значно вищий аксіологічний потенціал, якщо потребує встановлення проблеми, зіставлення можливих дій та аргументованого вибору. Соціокультурний рівень змісту ІМПС розширює аксіологічне поле дисципліни завдяки зверненню до іншомовного професійного дискурсу. Вивчення

англійської мови відкриває доступ до текстів і комунікативних практик, у яких професійні категорії функціонують у різних правових і культурних контекстах. Порівняння мовних способів формулювання прав, обов'язків, професійних стандартів, принципів недискримінації або взаємодії поліції з громадою дає змогу побачити як універсальні, так і культурно зумовлені способи їх дискурсивної реалізації. У цьому полягає специфічна можливість ІМПС, якої не мають дисципліни, орієнтовані винятково на національний професійний дискурс. Міжкультурне зіставлення має виявляти спільне й відмінне в термінології, комунікативних нормах і вербалізації професійних цінностей без механічного перенесення іншомовних правових і соціокультурних моделей.

Аксіологічний потенціал змісту ІМПС реалізується на кількох рівнях: лексико-семантичному, де цінність номінується й концептуалізується; текстовому, де вона включається в систему професійних норм і відносин; ситуативно-комунікативному, де стає орієнтиром професійної поведінки; соціокультурному, де співвідноситься з різними способами її професійного втілення. Такий рух від номінації до професійної дії зумовлює вимоги до відбору змісту ІМПС: поряд із професійною релевантністю важливими є ціннісна насиченість, проблемність, комунікативна перспективність та автентичність навчального матеріалу.

До зазначених характеристик доцільно додати *аксіологічну варіативність* змісту. Навчальний матеріал не повинен зводити професійно-етичну проблематику до очевидного вибору між «правильною» і «неправильною» відповіддю. Значно продуктивнішими є ситуації, у яких необхідно встановити, яка з кількох правомірних або комунікативно можливих дій найповніше відповідає сукупності професійних цінностей у конкретних обставинах. Варіативність створює простір для аргументації іноземною мовою і водночас запобігає перетворенню аксіологічного компонента на декларативне відтворення наперед заданих формул.

Важливою характеристикою є також *професійна персоніфікованість* змісту. Цінність набуває практичного смислу тоді, коли співвідноситься з конкретним суб'єктом професійної діяльності та його рішенням. Загальне твердження *Police officers must respect human dignity* фіксує нормативний принцип, тоді як ситуація, у якій здобувач має сформулювати звернення до агресивного, наляканого або дезорієнтованого співрозмовника, переводить цей принцип у площину професійної мовленнєвої дії. Отже, потенціал змісту зростає за умови переходу від абстрактного опису цінності до її реалізації суб'єктом у конкретних обставинах.

Професійно орієнтований матеріал може бути диференційований за ступенем аксіологічного потенціалу. Початковий рівень становить ціннісно маркована лексика, у текстах цінності постають як принципи й норми професійної діяльності, а в комунікативних ситуаціях визначають вибір мовленнєвої стратегії. Найвищий ступінь властивий проблемним ситуаціям, що потребують співвіднесення кількох ціннісних орієнтирів, вибору моделі поведінки та аргументації рішення іноземною мовою. Ця градація відображає ускладнення способів осмислення цінностей – від номінації до використання як орієнтирів професійно-комунікативної діяльності.

Реалізація аксіологічного потенціалу має відповідати предметній специфіці ІМПС. Дисципліна не замінює професійну етику чи правничу підготовку, а створює іншомовне професійне середовище, у якому цінності функціонують як орієнтири комунікації. Предметом навчальної роботи стають аргументованість професійної позиції, коректність іншомовних засобів, розпізнавання ціннісної складової ситуації та співвіднесення комунікативного рішення з професійними нормами.

Аксіологічний потенціал ІМПС реалізується не через додавання окремого «виховного» компонента, а через організацію професійно орієнтованого змісту за послідовністю: лексична одиниця → професійне поняття → текст → комунікативна ситуація → професійне рішення → ціннісні підстави вибору. Це дає змогу зберегти предметну спрямованість дисципліни й реалізувати її аксіологічний ресурс.

Узагальнення результатів аналізу дає підстави представити аксіологічний потенціал змісту дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» у вигляді моделі, що поєднує ціннісний, репрезентаційний і діяльнісний виміри. Ціннісний вимір охоплює чотири

встановлені компоненти – загальнолюдський, правовий, професійно-етичний і соціокомунікативний – та визначає, *які цінності* можуть бути актуалізовані в іншомовній професійній підготовці. Репрезентаційний вимір відображає, *де і в якій формі* вони представлені, охоплюючи лексико-семантичний, текстовий, ситуативно-комунікативний і соціокультурний рівні змісту. Діяльнісний вимір характеризує, *що здобувач робить із цим змістом*: розпізнає ціннісний смисл, інтерпретує його в професійному контексті, співвідносить альтернативні моделі поведінки, обирає комунікативну стратегію та аргументує професійне рішення іноземною мовою.

Взаємодія трьох вимірів пояснює варіативність аксіологічного потенціалу однакового за тематикою навчального матеріалу. Професійна цінність може бути представлена лексемою, сформульована як норма в тексті, імпліцитно виявлятися в комунікативній ситуації або виступати критерієм вибору в проблемному кейсі. Відповідно змінюється характер діяльності здобувача – від розуміння значення мовної одиниці до прийняття й іншомовної аргументації професійного рішення. Отже, аксіологічний потенціал змісту визначається взаємозв'язком *«цінність → форма її репрезентації → професійно-комунікативна дія»*, а не самим фактом присутності ціннісно маркованої тематики в навчальній програмі.

На цій підставі аксіологічний потенціал змісту ІМПС доцільно характеризувати за трьома взаємопов'язаними параметрами: *аксіологічною насиченістю*, тобто представленістю суспільно й професійно значущих цінностей; *аксіологічною експлікованістю*, що відображає спосіб їх репрезентації від прямої номінації до імпліцитного смислу професійної ситуації; *аксіологічною актуалізованістю*, яка визначається можливістю залучення цінності до інтерпретації, комунікативного вибору й аргументації професійного рішення. Зазначені параметри дозволяють аналізувати конкретний текст, тематичний блок, професійний кейс або навчальне видання з погляду не лише мовної та фахової релевантності, а й закладеного в ньому ціннісного ресурсу.

Висновки. У результаті дослідження аксіологічний потенціал змісту дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» визначено як сукупність можливостей професійно орієнтованого іншомовного матеріалу для репрезентації, осмислення та актуалізації суспільно й професійно значущих цінностей. У його структурі виокремлено загальнолюдський, правовий, професійно-етичний і соціокомунікативний компоненти, що реалізуються на лексико-семантичному, текстовому, ситуативно-комунікативному та соціокультурному рівнях змісту. Аналіз професійно орієнтованих навчальних матеріалів виявив ціннісні домінанти, пов'язані із законністю, справедливістю, людською гідністю, неупередженістю, доброчесністю, відповідальністю, толерантністю, конфіденційністю, точністю та суспільною довірою. Обґрунтовано розмежування аксіологічного потенціалу як властивості змісту та аксіологічної актуалізації як механізму його дидактичної реалізації. Встановлено градуальний характер такого потенціалу – від номінації цінності до її використання як орієнтира професійно-комунікативної дії. Запропоновано тривимірну модель, що поєднує ціннісний, репрезентаційний і діяльнісний виміри за взаємозв'язком «цінність → форма репрезентації → професійно-комунікативна дія». Запропонована модель не передбачає створення паралельного до мовного окремого аксіологічного змісту. Її основою є виявлення ціннісного виміру в уже наявному професійно орієнтованому матеріалі та визначення можливостей його актуалізації засобами іншомовної діяльності. Для підготовки фахівців із правоохоронної діяльності такий підхід є особливо продуктивним, оскільки професійна комунікація відбувається в нормативно й етично значущому просторі, де мовленнєва дія часто є водночас професійною дією. Аксіологічний потенціал ІМПС у цьому разі виявляється у здатності змісту дисципліни створювати професійно-комунікативні ситуації, у яких іншомовна компетентність реалізується у взаємозв'язку з правовими, професійно-етичними, загальнолюдськими та соціокомунікативними орієнтирами. Перспективним є подальше апробування моделі на ширшому корпусі навчальних матеріалів для спеціальності «Правоохоронна діяльність» та експериментальна перевірка способів актуалізації їх аксіологічного потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англійська мова для правоохоронців : навч. посіб. : у 3 ч. Ч. 1 / за заг. ред. І. Г. Галдецької. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2023. 292 с.
2. Англійська мова для правоохоронців : навч. посіб. : у 3 ч. Ч. 2 / за заг. ред. І. Г. Галдецької. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2023. 259 с.
3. Англійська мова для правоохоронців : навч. посіб. : у 3 ч. Ч. 3 / за заг. ред. І. Г. Галдецької. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2023. 247 с.
4. Вербицька Х. І., Головач Т. М., Посохова А. В. Українсько-англійський розмовник для працівників правоохоронних органів = Ukrainian-English Phrasebook for Law Enforcement Officer. Львів : ЛьвДУВС, 2024. 156 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/7473
5. Галенко Ю. П., Декусар Г. Г., Ковалевська О. В., Краснопольський В. Е., Максименко О. В., Олійник О. С., Пакулова Т. В., Побережна Н. О., Сизоненко К. М. Практичний курс англійської мови для працівників правоохоронних органів = English for Law Enforcement : посіб.-практикум / за ред. Н. О. Побережної. 3-тє вид., допов. Дніпро : ДДУВС, 2024. 398 с. URL: https://www.er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/451
6. Домброван Т. І., Мітіна О. М., Мельник П. В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Професійна англійська мова» для здобувачів вищої освіти. Одеса : ОНПУ, 2021. 87 с.
7. Кононенко Т. В. Доброчесність у структурі аксіологічного «Я» працівника Національної поліції України. Українська поліцеїстика: теорія, законодавство, практика. 2024. № 1 (9). С. 40–43. DOI: https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-1-9-8
8. Кононенко Т. В., Аксьонова В. І., Гельбак А. М., Молчанова О. М., Мухіна Г. В., Огаренко Т. А., Симоненко А. А., Цумарєва Н. В., Чорноус О. В., Шамкий Н. Г. Толерантність як аксіологічна основа професійної культури поліцейського : колективна монографія / за заг. ред. Т. В. Кононенко. Київ : Алерта, 2024. 234 с. URL: https://rep.dnuvs.ukr.education/browse/dateissued?scope=7a86d9ac-cc12-44f9-8f25-3bb7df884e79
9. Мамонова О. І., Баланаєва О. В. Упровадження практичного складника в процес формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців. Правовий часопис Донбасу. 2023. № 3 (84). С. 70–75. DOI: https://doi.org/10.32782/2523-4269-2023-84-70-75
10. Про застосування англійської мови в Україні : Закон України від 04.06.2024 № 3760-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20
11. Сковронська І. Ю. Мовленнєва та поведінкова автентичність майбутніх правоохоронців на заняттях з англійської мови. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2023. № 59. С. 53–57.
12. Сковронська І. Ю. Мовно-комунікативні орієнтири в професійній підготовці правників і правоохоронців. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2024. № 1. С. 184–190. DOI: https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-1-23. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/7349
13. Тягнирядно Є. В. Culture of Oral Communication as a Component of a Positive Image of a Law Enforcement Officer. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. 2024. № 1 (146). С. 162–166. DOI: https://doi.org/10.24195/2617-6688-2024-1-25
14. Цвілюк С. А., Мітіна О. М., Шмаленко Ю. І., Тягнирядно Є. В., Ростомова Л. М., Тарасенко Л. Б., Драпалюк К. І., Бочевар А. Г., Мельник П. В. Комунікативний етикет працівників Національної поліції : монографія. Одеса : ОДУВС, 2016. 155 с.
15. Черньонков Я. О., Баланаєва О. В., Васютинська Є. А., Мамонова О. І., Снісаренко І. Є. Практичний курс англійської мови для правоохоронців та юристів = English Practical Course for Law Enforcement Officers and Lawyers : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти зі спеціальностей 262 «Правоохоронна діяльність» та 081 «Право». Київ : Алерта, 2024. 244 с. URL: https://rep.dnuvs.ukr.education/handle/123456789/4084
16. Черньонков Я. О., Васютинська Є. А. English for Specific Purposes: Training Manual for Students and Cadets of Specialty “Law Enforcement Activity”. Kropyvnytskyi : Print Media Pro LLC, 2023. 86 p. URL: https://rep.dnuvs.ukr.education/handle/123456789/2669
17. Шамсутдинова М.-С. Ціннісні аспекти у формуванні мотивації до вивчення іноземних мов у контексті гуманізації української освіти. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія». 2024. № 21 (89). С. 220–223. URL: https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/4094
18. Council of Europe. Manual for Police Education on Equality & Non-Discrimination. Strasbourg : Council of Europe, 2024. URL: https://www.coe.int/en/web/inclusion-and-antidiscrimination/no-hate-speech-

cooperation/-/asset_publisher/dm2g4RCpRnLj/content/manual-for-police-education-on-equality-non-discrimination-a-new-resource-for-police-trainers-in-the-western-balkans
19. Lin K.-H., Sidebottom A., Wortley R. Police education and democratic policing in Taiwan: a longitudinal quasi-experimental study of the effects of selection and police socialisation on human rights, moral reasoning and prejudice. Journal of Experimental Criminology. 2024. Vol. 20. P. 787–815. DOI: https://doi.org/10.1007/s11292-023-09560-2
20. Sarsenova A. Professional value orientations of university students in the specialty “Foreign language” (based on the results of a sociological study). The Journal of Psychology and Sociology. 2023. Vol. 84, No.1. P. 10–120. DOI: https://doi.org/10.26577/JPsS.2023.v84.i1.010

REFERENCES

1. Haldetska, I. H. (Ed.). (2023a). Anhliiska mova dlia pravookhorontsiv [English for law enforcement officers] (Pt. 1). Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav.
2. Haldetska, I. H. (Ed.). (2023b). Anhliiska mova dlia pravookhorontsiv [English for law enforcement officers] (Pt. 2). Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav.
3. Haldetska, I. H. (Ed.). (2023c). Anhliiska mova dlia pravookhorontsiv [English for law enforcement officers] (Pt. 3). Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav.
4. Verbytska, Kh. I., Holovach, T. M., & Posokhova, A. V. (2024). Ukrainsko-anhliiskyi rozmovnyk dlia pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv = Ukrainian-English phrasebook for law enforcement officer. LvDUVS. https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/7473
5. Halenko, Yu. P., Dekusar, H. H., Kovalevska, O. V., Krasnopolskyi, V. E., Maksymenko, O. V., Oliinyk, O. S., Pakulova, T. V., Poberezhna, N. O., & Syzonenko, K. M. (2024). Praktychnyi kurs anhliiskoi movy dlia pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv = English for law enforcement [Practical English course for law enforcement officers] (N. O. Poberezhna, Ed.; 3rd ed.). DDUVS. https://www.er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/451
6. Dombrovan, T. I., Mitina, O. M., & Melnyk, P. V. (2021). Metodychni vkazivky do praktychnykh zaniat z dystsypliny “Profesiina anhliiska mova” dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity [Methodological guidelines for practical classes in the discipline “Professional English” for higher education students]. ONPU.
7. Kononenko, T. V. (2024). Dobrochesnist u strukturi aksiolohichnoho “Ya” pratsivnyka Natsionalnoi politsii Ukrainy [Integrity in the structure of the axiological self of an employee of the National Police of Ukraine]. Ukrainska Politseistyka: Teoriia, Zakonodavstvo, Praktyka, 1(9), 40–43. https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-1-9-8
8. Kononenko, T. V. (Ed.). (2024). Tolerantnist yak aksiolohichna osnova profesiinoi kultury politseiskoho [Tolerance as an axiological basis of the professional culture of a police officer]. Alerta. https://rep.dnuvs.ukr.education/browse/dateissued?scope=7a86d9ac-cc12-44f9-8f25-3bb7df884e79
9. Mamonova, O. I., & Balanaieva, O. V. (2023). Uprovadzhennia praktychnoho skladnyka v protses formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh pravookhorontsiv [Implementation of the practical component in the process of developing future law enforcement officers’ foreign-language communicative competence]. Pravovyi Chasopys Donbasu, 3(84), 70–75. https://doi.org/10.32782/2523-4269-2023-84-70-75
10. Pro zastosuvannia anhliiskoi movy v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 04.06.2024 № 3760-IX [On the use of the English language in Ukraine: Law of Ukraine No. 3760-IX of June 4, 2024]. (2024). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20
11. Skovronska, I. Yu. (2023). Movlennieva ta povedinkova avtentychnist maibutnikh pravookhorontsiv na zaniattiakh z anhliiskoi movy [Speech and behavioural authenticity of future law enforcement officers in English language classes]. Naukovyi Visnyk Mizhnarodnoho Humanitarnoho Universytetu. Seriia: Filolohiia, 59, 53–57.
12. Skovronska, I. Yu. (2024). Movno-komunikatyvni oriientyry v profesiinii pidhotovtsi pravnykiv i pravookhorontsiv [Language and communication guidelines in the professional training of lawyers and law enforcement officers]. Naukovyi Visnyk Lvivskoho Derzhavnoho Universytetu Vnutrishnikh Sprav. Seriia Yurydychna, 1, 184–190. https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-1-23
13. Tiahnyriadno, Ye. V. (2024). Culture of oral communication as a component of a positive image of a law enforcement officer. Naukovyi Visnyk Pivdennoukrainskoho Natsionalnoho Pedahohichnoho Universytetu imeni K. D. Ushynskoho, 1(146), 162–166. https://doi.org/10.24195/2617-6688-2024-1-25
14. Tsviliuk, S. A., Mitina, O. M., Shmalenko, Yu. I., Tiahnyriadno, Ye. V., Rostomova, L. M., Tarasenko, L. B., Drapaliuk, K. I., Bochevar, A. H., & Melnyk, P. V. (2016). Komunikatyvnyi etyket pratsivnykiv Natsionalnoi politsii [Communicative etiquette of National Police officers]. ODUVS.

15. Chernonkov, Ya. O., Balanaieva, O. V., Vasiutynska, Ye. A., Mamonova, O. I., & Snisarenko, I. Ye. (2024). Praktychnyi kurs anhliiskoi movy dlia pravookhorontsiv ta yurystiv = English practical course for law enforcement officers and lawyers [Practical English course for law enforcement officers and lawyers]. Alerta. https://rep.dnuvs.ukr.education/handle/123456789/4084
16. Chernonkov, Ya. O., & Vasiutynska, Ye. A. (2023). English for specific purposes: Training manual for students and cadets of specialty "Law Enforcement Activity". Print Media Pro LLC. https://rep.dnuvs.ukr.education/handle/123456789/2669
17. Shamsutdinova, M.-S. (2024). Tsinnisni aspekty u formuvanni motyvatsii do vyvchennia inozemnykh mov u konteksti humanizatsii ukrainskoi osvity [Value aspects in developing motivation for foreign language learning in the context of humanisation of Ukrainian education]. Naukovi Zapysky Natsionalnoho Universytetu "Ostrozka Akademiia". Seriia "Filolohiia", 21(89), 220–223. https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/4094
18. Council of Europe. (2024). Manual for police education on equality & non-discrimination. Council of Europe. https://www.coe.int/en/web/inclusion-and-antidiscrimination/no-hate-speech-cooperation/-/asset_publisher/dm2g4RCpRnLj/content/manual-for-police-education-on-equality-non-discrimination-a-new-resource-for-police-trainers-in-the-western-balkans
19. Lin, K.-H., Sidebottom, A., & Wortley, R. (2024). Police education and democratic policing in Taiwan: A longitudinal quasi-experimental study of the effects of selection and police socialisation on human rights, moral reasoning and prejudice. Journal of Experimental Criminology, 20, 787–815. https://doi.org/10.1007/s11292-023-09560-2
20. Sarsenova, A. (2023). Professional value orientations of university students in the specialty "Foreign language" (based on the results of a sociological study). The Journal of Psychology and Sociology, 84(1), 110–120. https://doi.org/10.26577/JPsS.2023.v84.i1.010

Дата першого надходження статті до видання: 28. 07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.11.2026